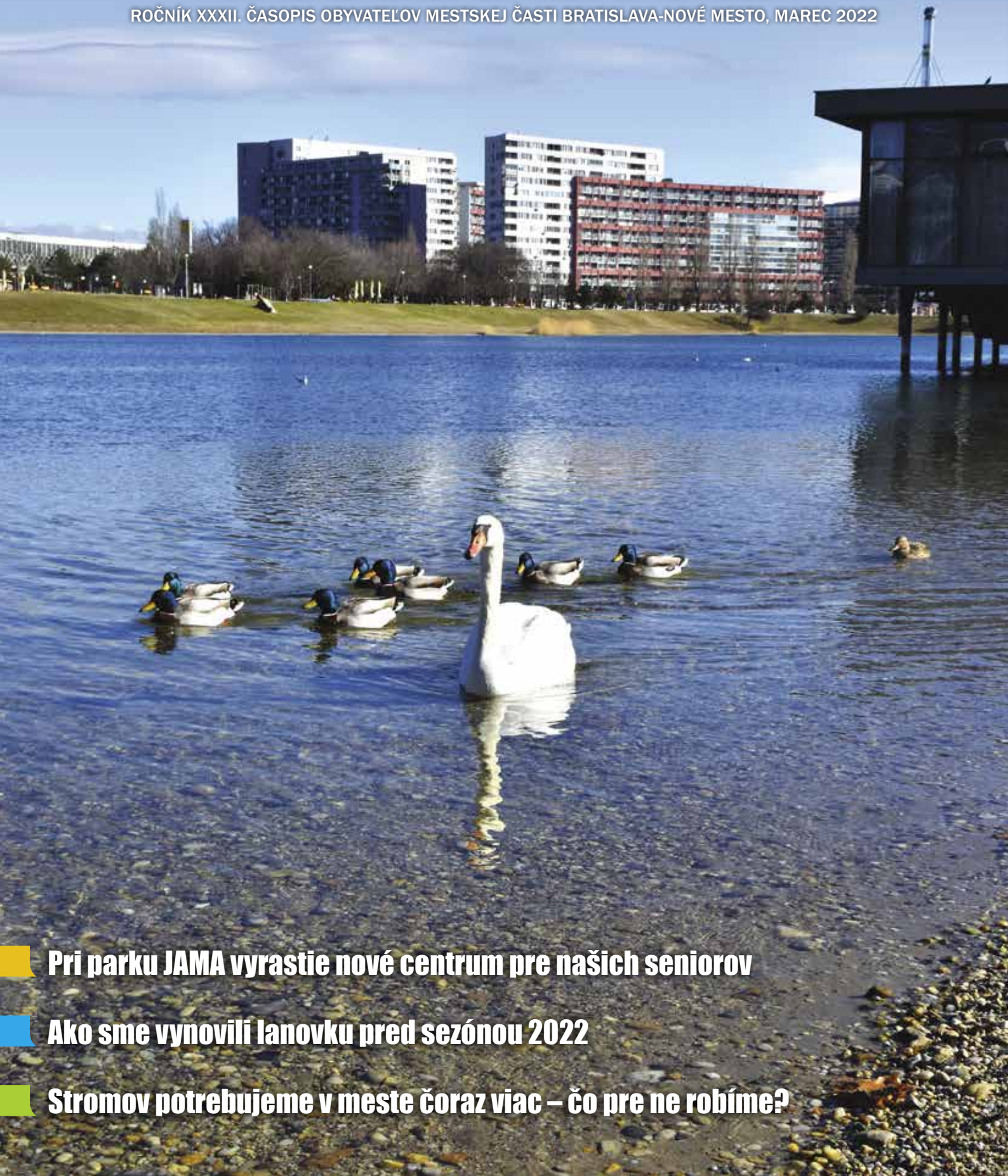

Hlas Nového Mesta

ROČNÍK XXXII. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO, MAREC 2022

Pri parku JAMA vyrastie nové centrum pre našich seniorov

Ako sme vynovili lanovku pred sezónou 2022

Stromov potrebujeme v meste čoraz viac – čo pre ne robíme?

Milí čitatelia,

začiatok roka býva väčšinou obdobím príprav a plánovania, v jarných mesiacoch sa potom naplno rozbehne stavebný ruch, sadenie stromov či iné práce súvisiace so starostlivosťou o životné prostredie. Na ktoré projekty sa tentokrát zameria pozornosť mestskej časti, sa dočítate vo viacerých príspevkoch aktuálneho čísla Hlasu.

Aj keď tohtoročná zima nebola tuhá, marcové slniečko predsa len poteší viac a my sa radi necháme vylákať do prírody. Zatiaľ v nej neprevláda sýtejšia zeleň, len trsy snežienok, štebotanie vtákov a čosi nedefinovateľné v povetrí, čo dovedna dáva najavo, že les sa prebúdzá. Využite tento čas na prechádzky s deťmi. Či už sa vyberiete hore kopcom na Kamzík, zvolíte pohodlnejšiu trasu na Železnú studničku, vykročíte chodníkom do viníc alebo len okolo Kuchajdy, všade bude malým zvedavcom čo vysvetľovať. A ak prízvete aj najstarších členov rodiny, potomkovia sa dozvedia o zvieratkách či jarných zvykoch vecí, aké sa neraz ani v knižkách nedočítajú.

Budúci prváci netrpezlivo čakajú na deň, keď ich rodičia zapíšu do „veľkej“ školy. Pedagógovia aj rodičia by boli radi, keby sa zápis už mohol uskutočniť v prítomnosti detí. Či to bude možné, zatiaľ nevieme, no isté je, že školy budú pripravené. Učiteľky a učitelia museli v posledných rokoch prekonať veľa prekážok a naučiť sa pracovať úplne novým spôsobom. Zaslúžia si naše poďakovanie. K sviatku, ktorý oslávia koncom mesiaca, im prajeme dobré zdravie, veľa energie, trpezlivosti a radosti z ich malých zverencov.

Nezabúdame ani na nežnejšiu a krajšiu polovičku novomestských obyvateľov. Dievčatá, ženy, mamy aj staré mamy krásia našu mestskú časť už svojimi úsmevmi. Posielame im srdečnú gratuláciu a úprimné želanie všetkého dobrého k ich medzinárodnému sviatku.

Prijemné čítanie!

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Čo všetko vedia štatistici o Novom Meste str. 8

Preberá sa kultúra k životu už natrvalo? str. 9

Medzigeneračné kontakty prospievajú starým aj mladým str. 14

Príbeh ženy, akých veľa nenájdete str. 15

Odkrývame históriu našich priemyselných objektov str. 16

Predstavuje sa hudobný dramaturg Novomestského divadla str. 18

Obálka:

Na malé labute je ešte privčias, zatiaľ sa budúca mama môže „zacvičiť“ na kačkách
 Snímka Jana Plevová

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
 IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
 Junácka 1, 832 91 Bratislava,
 tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
 inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
 Mesačník, dátum vydania 1. 3. 2022,
 obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,

Členovia: Mgr. Branislav Filipovič, MBA,
 Ing. Libor Gašpírek, JUDr. Tomáš Korček, PhD., L.L.M.,
 Mgr. Ing. Katarína Šebejová, PhD., Ing. Pavol Troiak,
 Mgr. Peter Weiss, Ing. Jana Škutková,
 Mgr. Marek Tettinger, **tajomník:** Mgr. Ján Borčín.

Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Ščibranyová.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: Komárňanské tlačiarne spol. s r. o.
 Náklad: 24 200 výtlačkov. Číslo 3/2022.
 ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Viete o Svetovom dni sociálnej práce?

Pesimisti tvrdia, že ľudia sa dnes nestarajú jeden o druhého, nepomáhajú si. Optimisti však vidia rad osobností, ktoré toto čierne videnie popierajú. O mnohých z tých, čo sa venujú chudobným, sociálne vylúčeným, obetiam domáceho násillia, ľuďom bez domova, prípadne šíreniu zdravotnej osvetly, sa nevie. A práve preto, aby sa im dostalo zaslúženej širšej pozornosti, udeľujeme u nás od minulého roka Medailu Eleny Maróthy Šoltésovej. Laureáta tohto ocenenia vyberajú spojenými silami zástupcovia Živeny, spolku slovenských žien a Fakulty zdravotníckej a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Ak to pandemická situácia dovoľí, 15. marca odovzdajú medailu tohtoročnému laureátovi verejne.

Pri Jame vyrastie nové zariadenie pre našich seniorov

Nové Mesto bude mať nové centrum sociálnych služieb, ktoré bude poskytovať celodennú odbornú starostlivosť! Vyrastie v nevyužívanej budove v krásnom prostredí nášho parku Jama na Tehelnom poli.

„Je povinnosťou nás, mladšej generácie, aby sme našim rodičom a starým rodičom vytvorili podmienky pre plnohodnotný život aj vo vyššom veku. Som preto rád, že sa naplňa jeden zo snov, ktorý nosím dlho v hlave. Vybudovať v Novom Meste centrum pre našich seniorov, ktorí potrebujú odbornú pomoc, zariadenie prispôbené ich zdravotnému a fyzickému stavu, ktoré by im zároveň poskytovalo služby pre uľahčenie samostatného života,“ povedal starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Vizualizácia Modulor Bratislava s.r.o.

Dnes stará nevyužívaná budova. V budúcnosti centrum pre seniorov pri jednom z najkrajších bratislavských parkov

Začiatkom februára mestská časť uzavrela zmluvu s víťazom verejnej obchodnej súťaže na vybudovanie a prevádzku takéhoto zariadenia. „Firma sa zaviazala v priebehu 20 mesiacov preinvestovať minimálne 1,5 milióna eur. Prevádzkovateľom zariadenia bude občianske združenie Gerion, ktoré sa poskytovaniu sociálnych služieb seniorom venuje už dvadsať rokov,“ informoval starosta Kusý.

Nové pobytové zariadenie vznikne rekonštrukciou a prestavbou schátranej budovy vedľa šport parku Jama. Budova pôvodne slúžila ako zázemie bývalého cyklistického štadióna, už roky je však opustená a zostal z nej len skelet. Súčasťou nového centra bude zariadenie, ktoré bude poskytovať 24-hodinové opatrovateľské služby našim seniorom so zdravotnými problémami, odkázaným na takúto pomoc. Otvorenie plánujeme na jar o dva roky.

Ján Borčín, snímka Jana Plevová

Poslanci schválili viacero zmien

8. februára sa uskutočnilo 35. zasadnutie miestneho zastupiteľstva, pričom aj tentokrát poslanci uprednostnili rokovanie online formou. Z bodov programu vyberáme:

- V poslaneckom zbore mestskej časti Bratislava-Nové Mesto prišlo k zmene. Doterajší poslanec Vladimír Volf sa vzdal poslaneckého mandátu a nahradil ho Ing. arch. Otto Novitzký, ktorý bol miestnym poslancom už aj v predošlých volebných obdobiach. Na februárovom zasadnutí miestneho zastupiteľstva zložil poslanecký sľub a ujal sa funkcie.

- Poslanci prerokovali a schválili zmenu sadzobníka správnych poplatkov na úseku sobášnej matriky. Za vykonanie sobášneho obradu mimo úradne určenej siene na inom vhodnom mieste v našej mestskej časti zaplatia snúbenci po novom poplatok 200 eur. Zavádza sa tiež príspevok snúbencov na úhradu nákladov za vykonanie sobášneho obradu mimo sta-

novený deň vo výške 50 eur (ak jeden zo snúbencov má trvalý pobyt na území mestskej časti) alebo 100 eur (ak ani jeden zo snúbencov nemá trvalý pobyt v mestskej časti).

- Miestne zastupiteľstvo schválilo rokovací poriadok výberovej komisie pre výber riaditeľov príspevkových a rozpočtových organizácií (s výnimkou škôl) a členov orgánov obchodných spoločností s majetkovou účasťou mestskej časti. Rokovací poriadok upravuje výberový proces a práva a povinnosti osôb zúčastnených na jednotlivých častiach výberového procesu.

- Poslanci schválili návrh na podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok z operačného programu IROP pre projekt centra včasnej intervencie, ako aj žiadosti o dotáciu z Fondu na podporu športu pre projekt revitalizácie športoviska na Pionierskej ulici.

(red)

Prerokovanie návrhov zadaní územných plánov

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto oznamuje, že v nasledujúcich termínoch prebiehajú prerokovania návrhov zadaní územných plánov:

- od 7. 2. do 14. 3. 2022 – Zadanie Územného plánu zóny Kamenné sady 2021,
- od 14. 2. do 21. 3. 2022 – Zadanie Územného plánu zóny Podhorský pás – Koziarka,
- od 14. 2. do 21. 3. 2022 – Zadanie Územného plánu zóny Podhorský pás – Veľký Varan / Slanec.

Návrhy zadaní uvedených územných plánov sú k nahliadnutiu na miestnom úrade, v digitálnej forme sú zverejnené na internetovej stránke mestskej časti. Prípomienky a podnety je možné podať písomne do podateľne miestneho úradu alebo poštou na adresu:

Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto
Odd. životného prostredia
a územného plánovania
Junácka 1
832 91 Bratislava

Na pripomienky podané po uplynutí určenej lehoty sa neprihliada. Vyhodnocované budú len tie pripomienky, ktoré sa budú vzťahovať k predloženému územnoplánovaciemu dokumentu.

V spomienkach ostávajú

Dlhoročná komunálna poslankyňa Doc. Ing. Ružena Apalovičová, CSc., nás navždy opustila 2. januára 2022 vo veku 77 rokov. Za poslankyňu novomestského miestneho zastupiteľstva bola zvolená v roku 1998 a funkciu vykonávala do roku 2010. V rokoch 2002 až 2010 pôsobila ako zástupkyňa starostu. V štvorročnom období 2006 – 2010 hájila záujmy Novomešťanov v zastupiteľstve hlavného mesta a službu obyvateľom v samospráve zavŕšila v rokoch 2009 až 2013 ako župná poslankyňa.

Ľudským a láskavým prístupom pomohla Ružena Apalovičová v riešení ťažkej sociálnej situácie mnohým Novomešťanom. Venovala sa najmä sociálnej oblasti a húževnato sa zasadzovala za obyvateľov Nového Mesta na všetkých úrovniach samosprávy. S veľkým zármutkom sme prijali smutnú správu a vyjadrujeme úprimnú sústrasť rodine a blízkym. Pani Apalovičovej ďakujeme za všetko úsilie.

Žiaľ, do redakcie prišla v tomto mesiaci aj ďalšia smutná správa. 9. februára vo veku 82 rokov zomrel politik a kariérny diplomat Eduard Kukan, ktorý bol významnou

slovenskou i európskou osobnosťou. Pôsobil na viacerých československých veľvyslanectvách, bol trojnásobným ministrom zahraničných vecí Slovenskej republiky, poslancom Európskeho parlamentu a Národnej rady Slovenskej republiky.

Po skončení politickej dráhy pôsobil na Katedre medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov Právnickej fakulty Univerzity Komenského, kde odovzdával cenné skúsenosti svojim nasledovníkom. JUDr. Eduard Kukan bol v rokoch 2006 až 2010 členom Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava-Nové Mesto. Rovnako jeho rodine a blízkym vyjadrujeme v mene zástupcov a predstaviteľov mestskej časti Bratislava-Nové Mesto hlbokú sústrasť.

Češť ich pamiatke!

Tomáš Korček, Katarína Šebejová

Miestni poslanci sa predstavujú

Ing. Pavol Troiak

Do komunálnej politiky som vstúpil, pretože som chcel dať našej mestskej časti po „prespatom“ období novú energiu. Som presvedčený, že patrí k najaktívnejším poslancom predloženými uzneseniami, interpeláciami

a účasťou na zastupiteľstvách a v komisiách.

Medzi moje prelomové predložené uznesenie patrí vypracovanie pasportu miestnych komunikácií a chodníkov a z neho vyplývajúca povinnosť vypracovať záväzný plán opráv a obnovy. Na základe toho bude vždy jasné, aké komunikácie a chodníky musíme opraviť.

Podarila sa mi presadiť rekonštrukcia Ovručskej ulice a chodníka na Račianskej ulici, plánovaná oprava kanalizačných poklopov na Teplickej uli-

ci a prvej časti komunikácie na J. C. Hronského. Tento rok sa má dokončiť rekonštrukcia verejného priestoru pred komunitným centrom Ovručská, čo je tiež moja veľká priorita.

Teším sa, že budeme mať nové športovisko na Pionierskej, ktoré sa podarilo presadiť aj vďaka mojej koordinácii s obyvateľmi.

Je pre mňa veľmi dôležité, aby sa výrazne znížil investičný dlh na ZŠ Sibírska, kde pôsobím ako člen rady školy. Problém s teplotou tu pozná azda každý rodič. Riešením je rekonštrukcia tepelno-technických zariadení. Počas môjho poslanskekého obdobia sa vybuďovala odborná polytechnická učebňa a plynová kotolňa.

Ďalšie moje aktivity:

- odstraňovanie vrakov - minulý rok som nahliadol takmer tretinu z ich celkového počtu
- červené kontajnery na drobný elektroodpad - tento rok by ich malo pribudnúť niekoľko

- svetelná reklama na tržnici - predložil som uznesenie na vypracovanie plánu odstránenia

- inicioval som stretnutie inštitúcií, ktoré sa začali venovať znečisteniu podzemnej vody v Dynamitke a Mierovej kolónii

- kultúra - som otcom myšlienky založenia mestského festivalu Živé Račko, ktorého cieľom je poukázať na nevyužitý potenciál Račianskeho mýta

Na záver musím priznať, že nie som spokojný s prácou vedenia našej mestskej časti. Mám pocit, že nemá víziu a všetko robí ad hoc. Taktiež poslanci nie sú dostatočne informovaní. Napriek tomu, že som v opozícii súčasného starostu, rád zdvihnem ruku za užitočné veci v prospech obyvateľov a obyvateľov.

Kontakt:

pavol.troiak86@gmail.com
0910501562

Príspevky poslancov miestneho zastupiteľstva vyjadrujú osobné názory autorov. Redakcia do ich obsahu nezasahuje.

Budúcich prváčikov zapíšu školy v apríli

Blíži sa termín zápisu detí do prvých ročníkov základných škôl, na ktorý mnohí malí predškoláci už netrpezlivo čakajú. Zápis sa obvykle uskutočňuje v prítomnosti detí a rodičov v základnej škole. Ak to tohto roku epidemiologická situácia dovoľí, uskutoční sa osobne

**v piatok 8. apríla 2022
od 14. do 18. hod.
a v sobotu 9. apríla 2022
od 8. do 12. hod.**

Ak bude v čase konania zápisu pretrvávajúť mimoriadna epidemiologická situácia súvisiaca s ochorením COVID-19, zápis sa bude organizovať bez osobnej prítomnosti detí a komunikácia školy s rodičmi bude prebiehať elektronickou formou. **Odporúčame preto rodičom, aby si overili aktuálne informácie pred konaním zápisu na webovej stránke konkrétnej základnej školy.**

Pre zapísanie dieťaťa do prvého ročníka základnej školy pre školský rok 2022/2023 musí rodič vyplniť prihlášku, ktorú nájde na webovej stránke základnej školy. Ako prihlášku je možné použiť aj iný formulár a doručiť ho základnej škole (napríklad e-mailom). Rodič môže poskytnúť osobné údaje potrebné pri zápise aj prostredníctvom elektronického podania doručeného do elektronickej schránky základnej školy alebo prostredníctvom elektronického dokumentu,

ktorý je autorizovaný kvalifikovaným elektronickým podpisom. Ak nemá možnosť komunikovať elektronicky, môže si po dohode s vedením školy vyzdvihnúť formulár osobne v základnej škole. Po vyplnení a podpísaní ho doručí do základnej školy podľa pokynu riaditeľa školy. Prípadné osobné stretnutia v škole sa uskutočnia za dodržania hygienicko-epidemiologických opatrení.

**Rodič je povinný zapísať
do základnej školy dieťa,
ktoré do 31. augusta 2022
dovŕši 6. rok veku.**

Rodičia detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami spolu s príhláškou predkladajú aj písomné vyjadrenie zariadenia výchovného poradenstva a prevencie vydané na základe diagnostického vyšetrenia dieťaťa.

O prijatí dieťaťa do základnej školy rozhoduje riaditeľ, pričom prioritne sú prijímané deti s trvalým pobytom v školskom obvode základnej školy. Dieťa môže plniť povinnú školskú dochádzku aj v inej ako spádovej škole, ak ho riaditeľ tejto školy prijme, odporúčame však zapísať dieťa aj do spádovej školy. V prípade, že dieťa bude plniť povinnú školskú dochádzku v zahraničí, musí ho rodič zapísať aj do základnej školy v Slovenskej republike, spravidla v mieste trvalého bydliska. Roz-

hodnutie o prijatí alebo neprijatí dieťaťa vydá riaditeľ školy do 15. júna 2022.

Všeobecne záväzné nariadenie č. 2/2020, ktorým sa určili školské obvody základných škôl pre zápis detí na plnenie povinnej školskej dochádzky v základných školách v zriaďovateľskej pôsobnos-

ti mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, je zverejnené na webstránke mestskej časti **www.banm.sk** (nájdete ho na podstránke Úradná tabuľa v časti Všeobecne záväzné nariadenia).

*Roman Csabay
oddelenie školstva MÚ BANM
Snímky Jana Plevová*

Parkovací „pilot“ na Tehelnom poli sa skončil. Časť nákladov vám vrátíme

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto spustila v decembri 2020 v zóne Tehelné pole pilotný projekt regulovaného parkovania. Projekt zaviedol do parkovania v Novom Meste nové pravidlá, ktoré na základe vydávaných parkovacích kariet zvýhodňovali miestnych obyvateľov s trvalým pobytom – rezidentov, priniesol poplatky za tzv. hodinové parkovné pre nerezidentov a novú organizáciu parkovacích miest v zóne.

Pilotný projekt bol však ukončený, zmluva medzi Novým Mestom a spoločnosťou Parkio na prevádzku informačného systému regulovaného parkovania a aplikácie eParkio vypršala.

Novomestský projekt mal plynule prejsť do celomestskej parkovacej politiky pod záštitou Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy. Na základe uzavretej zmluvy o spolupráci mal databázu novomestských užívateľov systému regulovaného parkovania prevziať magistrát od mestskej časti – a tým pádom občania Nového Mesta, ktorí boli držiteľmi parkovacích kariet vydaných mestskou časťou, by zmenu prevádzkovateľa regulovaného parkovania nijako administratívne nepocítili a platnosť kariet by plynula ďalej.

Magistrát však na základe svojej právnej analýzy pristúpil nakoniec k inému rieše-

niu – vydávaniu vlastných parkovacích kariet. Taktiež posunul termín registrácií do svojho systému na 1. 12. 2021 a samotné spustenie celomestskej parkovacej politiky (vrátane zóny Tehelné pole) na 10. 1. 2022.

Tento postup spôsobil novú situáciu, na ktorú sme boli nútení reagovať aj my a, žiaľ, vytvoril aj nové administratívne požiadavky smerom k rezidentom nášho pilotného projektu.

Po niekoľkomesačných rokovaníach s hlavným mestom došlo na úrovni našej mestskej časti k dohode, akým spôsobom bude držiteľom parkovacích kariet zo zóny Tehelné pole vrátená časť poplatku za jej vydanie. Pôjde o alikvotnú čiastku, ktorá zodpovedá obdobiu od 1. októbra 2021 až do uplynutia ročnej platnosti parkovacej karty. Návrh riešenia vrátenia nevyčerpanej čiastky odsúhlasilo v decembri Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava-Nové Mesto.

Podanie žiadosti o vrátenie alikvotnej čiastky za parkovacie kartu v mestskej časti Nové Mesto je jednoduché. Ak ste tak ešte neurobili, vybavíte ju buď elektronicky prostredníctvom formulára (nájdete ho na stránke: **parkovanie.banm.sk**) alebo osobne na Miestnom úrade na Ju-

náckej č. 1 (klientske centrum na prízemí: v pondelok a v stredu od 8.00 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hod., v piatok od 8.00 do 12.00 hod., telefón: 0908 321 737).

V našom klientskom centre na Junáckej sa zároveň môžete počas stránkových hodín zaregistrovať do celomestského parkovacieho systému magistrátu. Využiť môžete aj klientske centrum v **Novej tržnici na Trnavskom mýte** (na 1. poschodí, v pondelok až piatok od 7.00 do 18.00 hod.). Viac informácií o bratislavskom parkovacom systéme PAAS získate na stránke **www.paas.sk**, na linke 0800 222 888, alebo mailom **registracie@paas.sk**.

(red), snímka Ján Borčín

Školským budovám venujeme pozornosť

Základnú školu na Jeséniovej ulici trápilo zatekanie do pivničných priestorov, to je však už minulosťou. Na prelome ro-

kov mestská časť zabezpečila kompletnú sanáciu poškodených interiérov. Bolo pritom potrebné vymeniť omietku, odstrániť niektoré vykurovacie prvky a osadiť radiátor, nainštalovať nové svietidlá či položiť podlahu z PVC. Samozrejme, súčasťou úpravy bolo vymaľovanie. Ďalšiemu zatekaniu bráni tesniaca izolácia, no v ďalšej etape sa počíta s vonkajšími úpravami a izoláciou celej steny.

Po obnove chce škola využívať časť priestorov na vyučovanie technických predmetov a umiestniť tu potrebné dielenské vybavenie.

V jarných mesiacoch plánuje mestská časť zrealizovať rekonštrukciu telocvične v škole na Riazanskej ulici. V prvej

etape bude vymenená podlaha a celý priestor sa vymaľuje. V neskoršom období sa počíta aj s úpravou zázemia, ako sú šatne či hygienické zariadenia.

Pripravujeme projekt na novú plynovú kotolňu a dobudovanie časti plynovej prípojky pri Základnej škole Kalinčiakova, aby sme znížili náklady na vykurovanie a teplo. Keďže v nedávnej minulosti tu boli zrekonštruované rozvody kúrenia a moderným spôsobom upravené meranie a regulácia, zohľadníme tieto zmeny v pripravovaných plánoch. Pri stúpajúcich cenách energií bude vlastná plynová kotolňa znamenať pre školu výraznú úsporu nákladov.

Jana Škutková

Lanovka má 50! Takto sme ju vynovili pred d'alšou sezónou

Naša lanovka tento rok oslavuje 50 rokov od spustenia prevádzky. Pred jubilejnou sezónou sme jej dopriali dlhší zimný odpočinok, ktorý sme využili na dôležitú rekonštrukciu dolnej a hornej stanice a, samozrejme, precíznu technickú údržbu. Čo teda máme za sebou?

- Na hornej stanici sme urobili kompletnú hydroizoláciu nástupišťa, prístupovej aj výstupovej lávky, položili nový asfalt.
- Postavili sme novú pokladňu, nové betónové schodisko k bufetu, nový výstupný chodník zo schodiska.
- Vymenili sme elektroinštalácie aj zábradlia.

- Na dolnej stanici sme zbúrali staré prístupové a výstupové lávky a nahradili ich novými z ocelevej konštrukcie.
- Zaizolovali sme strechu, rozšírili nástupište pre cyklistov, osadili nové zábradlie... A pokračujeme ďalej!

Výsledkom rekonštrukcie je kvalitnejšie a bezpečnejšie prostredie našej sedačkovej lanovky z Kamzíka na Železnú studničku. Dotahujeme ešte niekoľko dôležitých detailov a úprav. Robíme všetko pre to, aby sme vynovenú lanovku pre vás otvorili už čoskoro.

Rudolf Kusý

Snímky Ján Borčín, Jana Plevová

Aký osud čaká most na Tupého ulici?

„Bude sa most na Tupého ulici búrať?“ Takéto obavy miestnych obyvateľov počuť najmä v poslednom čase čoraz častejšie. Viacerí sa ma pýtajú na jeho osud, využívam preto aj tento priestor na to, aby sa vnieslo do témy trochu viac svetla.

Most je dôležitý pre ľudí, ktorí žijú v lokalite Tupého, Vtáčnik, Frankovská ulica. Iste, je tam možný aj prístup zo Sliačskej aj z Podkolíbskej ulice, ale domnievam sa, že do štvrte je nevyhnutný aj tretí prístup – a to ten, na ktorý sú Novomešťania zvyknutí, teda cez most v smere od Kyjevskej a Pionierskej ulice. Bez neho by sa im veľmi skomplikovala cesta do práce a domov.

Faktom však je, že železnice ako vlastníč mosta ho pre svoju prevádzku nepotrebuje. Napriek tomu sa oň stále starajú, za čo sme vďační. Keď sme svojho času železnice

požiadali, aby ho zrekonštruovali, vyhovel nám, vyriešili piliere, upravili povrch.

Treba jasne povedať, že odstránenie existujúceho mosta nie je v tejto chvíli na programe dňa. Pre nás je však dôležité, aby železnice počítali už teraz s tým, že ak tu budú o niekoľko rokov robiť plánovanú rekonštrukciu trate a okolia, bude most musieť byť pre potreby obyvateľov lokality zachovaný a v prípade zbúrania nanovo postavený – bezpečný aj pre chodcov, cyklistov a s obojsmernou premávkou.

Železnice naše stanovisko poznajú. A v posledných týždňoch s nimi intenzívne komunikujeme. Pokiaľ by malo teoreticky dôjsť k situácii, že sa železnice rozhodnú most odstrániť – čo však opakujem, nie je momentálne aktuálne – tak ho prevezme-

troly technického stavu... Ale ak to inak nepôjde, most prevezme Nové Mesto a zachováme ho. Máme tu predsa celú štvrť a ľudia ho potrebujú!

Rudolf Kusý

Snímka Jana Plevová

Škola na Sibírskej dostane nové kúrenie

Každý rodič, ktorého dieťa chodí na Základnú školu Sibírska, pozná problém s vykurovaním – škola nedokázala regulovať teplo. V niektorých triedach museli žiaci sedieť v bundách, v iných zase v tielkach. Na začiatku volebného obdobia som si predsavzal, že tento problém bude jedna z mojich najdôležitejších priorít. Pani riaditeľka upozorňovala zriaďovateľa na stav kúrenia dlhé roky, no problém sa nedarilo vyriešiť.

Keďže som členom rady školy, mal som dostatok informácií a dobre som spoznal technický stav a potreby školy. Mohol som ich tak spoločne s rodičmi pretláčať aj do tvorby rozpočtu.

Minulý rok sa ľady pohli. Predložením uznesenia som prispel k tomu, aby sa miestny úrad začal venovať investičnému dlhu na ZŠ Sibírska. Niektoré investičné akcie sa už vyriešili, žiaci aj zamestnanci získali lepšie prostredie na prácu. Hlavným výsledkom mojej snahy však bude zníženie nákladov. Hospodárenie s teplom nemala škola pod kontrolou a za teplo doplácala najviac zo všetkých základných škôl v Novom Meste. Je paradoxom, že doteraz neboli k dispozícii ventily, ktorými by sa dala ľahko regulovať teplota v triedach, kabinetoch a iných častiach školy. Tento rok sme dokázali zabezpečiť nové termostatické ventily pre všetky radiátory.

Taktiež sa podarilo odpojiť školskú je-

dáleň od centrálného vykurovania a vybudovať vlastnú plynovú kotolňu spolu s osadením solárnych kolektorov, ktoré sú vhodným ekologickým doplnkom. Zabezpečili sme, že školská kuchyňa si bude vedieť regulovať teplo a úžitkovú teplú vodu. Najdôležitejším prínosom je, že sme od centrálného vykurovania odpojili školské byty. Cez víkendy alebo sviatky sa už nebude musieť vykurovať celá škola tak, ako to bolo dlhé roky.

Ešte stále nie sme na konci a nemôžeme byť spokojní. Tento rok nás totiž čaká najdôležitejšia časť rekonštrukcie, a to výmena výmenníkovej stanice a zabezpečenie regulácie vetiev. Potom bude mať škola možnosť niektoré svoje časti iba temperovať, čo prispeje k výraznejším úsporám. Výmenníková stanica je v havarijnom stave, ba obávam sa, že melie z posledného. Preto sa treba pripraviť a počas leta spraviť kompletnú rekonštrukciu.

Riešenie bolo v minulosti komplikované, keďže na tunajšiu základnú školu je napojené Centrum voľného času na Pionierskej ulici. Tohto roku však hlavné mesto dokončilo program komplexnej obnovy ZUŠ a CVČ v Bratislave. Pani riaditeľka zároveň vypovedala zmluvu o dodávke tepla CVČ na Pionierskej, čím sa nám rozviazali ruky a aj vďaka spomínanému programu môžeme prejsť k rekonštrukcii. Verím, že budúcu zimu už rodičia nebudú musieť

každé ráno rozmýšľať, ako obliecť svojho školáka.

V rozpočte na rok 2022 je zahrnutá aj rekonštrukcia školských toaliet. Je to dôležitý krok, veď tieto si azda pamätajú ešte

rodičia školákov. Dôležité je nastaviť procesy na novomestskom úrade, aby sa všetky rekonštrukcie vykonali počas leta, včas a kvalitne.

Text a snímky Pavol Troiak

K Novému Mestu sa prihlásilo 44 458 obyvateľov

Štatistický úrad SR od decembra 2021 postupne zverejňuje základné výsledky zo sčítania domov a bytov. Dnes už poznáme údaje o počte trvalo bývajúcich obyvateľov v jednotlivých obciach, základné údaje o veľkostných skupinách obcí, krajine narodenia, vekovej štruktúre podľa jednotiek veku, o náboženskom vyznaní, národnosti, ďalšej národnosti a materinskom jazyku.

Ako je na tom naša mestská časť? Prinášame vám bližšie informácie o počte a štruktúre našich obyvateľov i ďalších zistených skutočnostiach.

K 1. januáru 2021 mala mestská časť Bratislava-Nové Mesto 44 458 obyvateľov. Z nich:

- 52,81 % sú ženy, 47,19 % muži.
- Najväčšiu skupinu, t. j. 64,86 %, tvoria ľudia v produktívnom veku (15 - 64 rokov). Nasledujú obyvatelia v poproduktívnom veku (65 a viac rokov), ktorých je 18,54 %. Obyvateľov v predproduktívnom veku (0 - 14 rokov) bolo 16,6 %.
- Čo sa týka veku, z mužov najväčšiu skupinu tvoria Novomešťania vo veku 38 rokov (470), zo žien tie vo veku 36 rokov (476).

• V našej mestskej časti žilo k 1. januáru minulého roka 15 žien a 3 muži, ktorí majú 100 a viac rokov.

• Slovenskú republiku ako krajinu narodenia uvádza 90,13 % Novomešťanov, 8,67 % sa narodilo mimo SR (1,2 % nezistené).

• Štátnu príslušnosť SR má 94,51 %, cudzincov bolo 5,44 % (0,05% nezistené).

• Podľa rodinného stavu predstavujú 44,73 % slobodní, 37,03 % ženatí/vydatí, 9,7 % rozvedení, 6,26 % vdovci/vdovy (2,28 % nezistené).

• Podľa vzdelania: 41,89 % Novomešťanov má vysokoškolské vzdelanie, 18,69 % úplné stredné vzdelanie (s maturitou), 12,55 % bez ukončeného vzdelania - osoby vo veku 0 - 14 rokov, 9,13 % základné vzdelanie, 7 % stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity), 4 % vyššie odborné vzdelanie, 0,12 % bez školského vzdelania - osoby vo veku 15 rokov a viac (6,62 % nezistené).

• Podľa národnosti: 83,16 % sa prihlásilo k slovenskej, 1,73 % k maďarskej, 1,01 % k českej, 0,62 % k vietnamskej, 0,4 % k ukrajinskej, 0,29 % k ruskej, 0,18 % k čínskej národnosti atď. (10,48 % nezistená).

• Ako materinský jazyk uviedlo 82,62 % slovenský, 1,97 % maďarský, 1,2 % český, 0,62 % vietnamský atď.

• Podľa náboženského vyznania: 44,24 % bez náboženského vyznania, 34,93 % rímskokatolícke, 4,49 % evanjelické, 1,09 % gréckokatolícke, 0,61 % pravoslávne, 0,38 % kalvínske náboženstvo atď. (10,75 % nezistené)

• V Novom Meste je 27 325 bytov, z nich je 80,1 % bytov v bytových domoch, 10,2 % rodinných domov, 7,06 % v polyfunkčných budovách atď.

Viac informácií o výsledkoch sčítania nájdete na stránke <https://www.scitanie.sk>

(bor)

Kultúra v Novom Meste opäť ožíva

Jan Werich, známy český herec a spisovateľ, povedal, že civilizácia nie je dobrá, keď je bez kultúry: „Človek potrebuje ku šťastiu a spokojnosti nielen pohodlie telesné, ale aj duševné. Kultúra a civilizácia musia ísť ruka v ruku.“

Pandémia koronavírusu doslova zastavila mnohé oblasti kultúry, čo zasiahlo množstvo ľudí. Veci predtým bežné, ako sú divadelné predstavenia, rôzne kultúrne akcie a aktivity, neboli a stále nie sú plnohodnotne dostupné. Samozrejme, moderná doba umožňuje rôzne formy kultúrneho využitia prostredníctvom digitálnych technológií, ale osobný kontakt a interakcia s umelcami je nenahraditeľná.

Dobrou správou je, že prísnejšie opatrenia sa začínajú postupne uvoľňovať. Držme si palce, aby sa kultúra čím skôr vrátila do normálnych koľají, veď ľudia už majú po kultúre doslova hlad. Po náročnom období posledných dvoch rokov majú rôzne kultúrne aktivity zmysel a sú potrebné viac ako kedykoľvek predtým.

V obnovenom stredisku kultúry štartuje unikátny divadelný projekt

Rekonštrukciou získal priestor strediska kultúry nové možnosti kultúrneho a spoločenského využitia. Hlavný vstup je bezbariérový a myslelo sa napríklad aj na prebaľovací pult pre rodiny s malými deťmi.

Verejnosti sa čoskoro predstaví Novomestské divadlo, ktoré tu bude pôsobiť. Takýto projekt nie je samozrejmosťou, žiadne iné stredisko kultúry na Slovensku nemá vlastné divadlo. Mladý talentovaný režisér Michael Sharmant, ktorý študoval a pôsobil aj v zahraničí, už pripravuje s členmi hereckého súboru prvé divadelné predstavenie Jeruzalem Anno 1187. Uvidíme v ňom známe herecké tváre, napríklad Dušana Cinkotu, Romana Pomajba či Martina a Mišku Kaprálikovcov. V príprave sú okrem spomínaného predstavenia aj ďalšie dve inscenácie.

Na divadlo chceme nadviazať umeleckou akadémiou

Stredisko kultúry chce spoluprácu s režisérom Michaelom Sharmantom a profesionálnymi hercami v budúcnosti rozšíriť o ďalší rozmer. Pod odborným vedením by mali vzniknúť študijné programy divadelnej a audiovizuálnej tvorby alebo digitálnych médií. Dôležitým aspektom umeleckej akadémie bude solidarita. Chceme, aby zdravotne znevýhodnení obyvatelia mohli využívať napríklad arteterapiu (liečba výtvarným umením) alebo muzikoterapiu (terapia založená na liečení hudbou).

Umelecká akadémia vytvorí priestor na spoluprácu so základnými školami, centrami seniorov, rôznymi združeniami a komunitami. Budeme podporovať také prijatie podmienok, aby bola pre vybrané skupiny našich obyvateľov dostupná bezplatne.

Peter Weiss, Tomáš Korček,
Libor Gašpírik

Novomestskí poslanci sa prišli pozrieť na skúšku pripravovaného predstavenia. Na snímke zľava: Branislav Filipovič, Roman Pomajbo, Peter Weiss, Tomáš Korček, Libor Gašpírik

Pracujeme na odstránení svetelnej obrazovky z tržnice

Obrovská reklamná obrazovka na streche tržnice dlho vyrušovala obyvateľov bytových domov, chodcov aj vodičov na okolitých uliciach. Dlhú dobu sa nedarilo tento nevyhovujúci stav riešiť. Obrazovka totiž nie je vo vlastníctve mestskej časti, ale patrí súkromnej spoločnosti. Tá mala dlhodobú nájomnú zmluvu s príspevkovou

organizáciou EKO-podnik VPS, ktorá prevádzkuje našu novomestskú tržnicu.

Spoločne s kolegom Pavlom Troiakom sme nesúhlasili s ďalšou prevádzkou obrazovky a preto sme hľadali vhodné riešenie, ktoré by viedlo k jej vypnutiu a následnému odstráneniu. Koncom roku 2020 sme presadili jej vypnutie a predložili sme v miestnom zastupiteľstve materiál s uznesením, podľa ktorého ju mal prevádzkovateľ tržnice prevziať do svojho vlastníctva ako vyrovnanie rozsiahlych nedoplatkov bývalého nájomcu, potom ju odpredať formou dražby novému vlastníkovi a odstrániť zo strechy tržnice. Vlastník obrazovky však po určitom čase prestal s EKO-podnikom VPS komunikovať a spoločnosť, ktorá obrazovku vlastnila, nakoniec zmenila aj svojho majiteľa.

EKO-podnik VPS sa obrátil na príslušný súd, ktorý už v tejto veci vydal platobný

rozkaz. Po nadobudnutí jeho právoplatnosti a vykonateľnosti bude môcť podnik rozbehnúť exekúciu. Po vyjasnení aktuálnych vlastníckych vzťahov k obrazovke ju odstráni náš EKO-podnik VPS alebo jej nový majiteľ, ktorý vzíde z dražby. Svetelná mega obrazovka by tak konečne nadobro zmizla zo strechy tržnice. Taktiež sme spoločne s vicestarostom Branislavom Filipovičom zabezpečili, aby prevádzkovateľ tržnice v budúcnosti nehladal žiadneho nového zmluvného partnera na takéto ani podobné reklamné zariadenia. Zabezpečili sme očistenie tržnice a jej okolia od nelegálnych reklám, polepov, reklamných trojnožiek či všetkých billboardov, ktoré sa nachádzali na ikonických výdychoch tržnice. Odstránenie obrazovky bude našim ďalším krokom v boji proti nežiaducemu vizuálnemu smogu.

Libor Gašpierik, Tomáš Korček

V tržnici na Trnavskom mýte nájdete viac, než by ste čakali

Zastavte sa u Starého mäsiara

K bratislavským tržniciam vždy neodmysliteľne patrili aj predajne s mäsom a nie je tomu inak ani v tržnici na Trnavskom mýte. Už od 90. rokov zákazníci nakupujú v obľúbenej mäsiarni, dnes známej pod značkou „Starý mäsiar“. Ako to už v našej tržnici býva, aj táto prevádzka má množstvo dlhoročných zákazníkov, ktorí sa sem radi vracajú.

Mäso možno považovať za prvú veľkú evolučnú zmenu v ľudskom stravovaní, ku ktorej došlo pred najmenej 2,6 miliónmi rokov. Aj v dnešnej modernej dobe tvorí pevnú súčasť jedálneho lístka. K mäsu majú naši obyvatelia pozitívny vzťah, každý Slováčok ho ročne skonzumuje priemerne 70 kg, za posledných päť rokov toto číslo vzrástlo až o 37 % (Zdroj Fingo).

Potvrdzuje to aj pán Mozolák, ktorý roky pôsobí v oblasti gastronómie. Vlastne, celá jeho rodina pôsobí v tomto náročnom, ale veľmi dôležitom biznise. Prevádzkuje niekoľko mäsiární v Bratislave,

aj tú spomínanú v tržnici na Trnavskom mýte. Podľa jeho slov majú zákazníci v obľube najmä slovenské kurence, bravčové mäso, početnú fanúšikovskú základňu majú však aj klobásky, párky či šunka. Ak hľadáte kvalitné lokálne výrobky, ste na správnom mieste. Pán Mozolák si potrpí na dodávky poctivého mäsa a mäsových výrobkov zo Slovenska, a to iba z preverených chovov a fariem - Pezinka, Myjava alebo Žitného ostrova, čo v dnešných časoch nie je samozrejmosť. V prevádzke nájdete vyše 50 výrobkov vlastnej výroby, ktoré sa sezónne obmieňajú. U „Starého mäsiara“ je aj stála ponuka teplých mäsových špecialít a denne vám tu ponúknu dve teplé jedlá a polievky.

K mäsu a k zákazníkom sa snažia pristupovať podľa hesla poctivo a s úctou. Ak si to želajú kupujúci, je samozrejmosťou aj vykosťovanie, nakrájanie na kocky alebo marinovanie mäsa. Ak neviete, čo uvariť na obed alebo večeru, pokojne sa opý-

tajte na nejaký recept, radi vám poradia. Pán Mozolák si uvedomuje nevyhnutnosť a potrebu vzdelávania ďalších generácií v „mäsiarine“. Vo svojich prevádzkach preto dáva priestor mladým, začínajúcim mäsiarom, ktorí sa priamo v praxi môžu priučiť tradičnému remeslu.

Výhodou tejto mäsiarne je tiež možnosť objednania výrobkov dopredu priamo u mäsiara alebo pohodlne prostredníctvom e-shopu starymasiar.sk.

Ak sa zastavíte v tržnici a prepadne vás hlad, vyskúšajte rebierka či vynikajúce grilované kurence, určite neofutujete! Alebo si nakúpte kvalitné slovenské výrobky a pripravte si nejakú špecialitu doma.

Peter Weiss, Libor Gašpierik

Zelené pľúca mesta

V časoch, keď stále viac počúvame o postupujúcich i hroziacich klimatických zmenách, je zeleň nenahraditeľnou a životne dôležitou súčasťou mestského prostredia.

Stromy ovplyvňujú mikroklimu, v lete zmierňujú horúčavy, v čase prudkých dažďov zase zadržiavajú vodu. Ich listy či ihličie zachytávajú prach a viažu na seba škodlivé látky z ovzdušia. Okrem týchto ekologických funkcií nám poskytujú bližší kontakt s prírodou a miesto pre oddych. Upokojujú svojou zeleňou, vytvárajú vhodné podmienky pre život vtákov, drobných živočíchov aj hmyzu. V neposlednom rade pomáhajú znižovať hluk, keďže dokážu vytvoriť prirodzenú bariéru. A je jasné, že majú nezastupiteľnú estetickú funkciu pri tvorbe architektonických diel.

V plánovaní pomáha spracovaná pasportizácia

Intenzívnejšie sadenie stromov, s ktorým sa v Novom Meste stretávame v poslednom období, má viacero dôvodov. Najde len o povinnosť developerov nahradiť zeleň odstránenú pri výstavbe, náhradnú výsadbu realizuje aj mestská časť, a to najmä za dreviny, ktorých životný cyklus sa prirodzene skončil. „Zmena klimatických

aj novú výsadbu a do navrhovania lokalít sa zapájajú aj predstavitelia mestskej časti, obyvatelia či kolegovia z úradu,“ dodáva. V roku 2021 pribudlo na území mestskej časti viac než 260 stromov, a to už má svoj pozitívny vplyv. Ak by ste chceli navrhnúť miesto na vysadenie nových stromov, môžete zaslať svoju predstavu na e-mailovú adresu stromy@banm.sk. Vaše

návrhy posúdime z hľadiska začlenenia do celkového priestoru a overíme možnosti výsadby so zreteľom na existenciu inžinierskych sietí a súhlas vlastníka pozemku.

V minulom roku zmapovala mestská časť verejnú zeleň na veľkej časti svojho územia a pokračovať v pasportizácii bude aj v tomto roku. Podrobný prehľad o zdravotnom stave stromov a krov umožní efektívnejšiu starostlivosť a údržbu. Do dokumentácie sa budú zaznamenávať všetky dôležité zásahy a údaje pomôžu aj pri plánovaní novej výsadby.

podmienok v meste radikálne mení aj zdravotný stav drevín, čo má dopad na vzhľad stromov a plnenie ich základných funkcií. Aby sa predišlo nepriaznivým a nebezpečným situáciám, je potrebné odstraňovať odumreté, prípadne zdravie ohrozujúce dreviny. Náhradné odrastené stromy vysádzame v spolupráci s EKO-podnikom VPS na miesta dopredu odsúhlasené vlastníkom pozemku,“ hovorí pracovníčka oddelenia životného prostredia a územného plánovania miestneho úradu Ing. Dana Pořízková. „Podporujeme

Kam a čo vysadiť?

Vytypovať vhodné miesta pre sadenie stromov nie je vždy jednoduché, veď budú vplývať na okolité prostredie veľmi dlhý čas. Mali by zapadnúť do koncepcie verejného priestoru, na vhodných miestach vytvárať tieň a snažíme sa zohľadniť aj požiadavky obyvateľov. V prvom rade je potrebné získať súhlas majiteľa pozemku, osloviť inštitúcie, ktoré spravujú rôzne inžinierske siete a potom na konkrétnych miestach overiť, či údaje zaznamenané v technických mapách zodpovedajú skutočnosti. Žiaľ, veľmi často sa od reality líšia a proces schvaľovania môže trvať zopár mesiacov.

Dôležitý je výber druhov, ktoré sa majú vysadiť. „Paleta je pomerne široká. Predovšetkým musí ísť o dreviny, ktoré znášajú mestské prostredie, vyhovujú im dané svetelné a pôdne podmienky. Napríklad pri cestách sadíme stromy so štíhlymi korunami, do vnútroblokov často okrasné s kvetom, prípadne jesenným sfarbením listov. Dnešným trendom je sadiť hlavne pôvodné domáce druhy, prípadne ich vhodné kultivary. Celková životnosť stromov sa za posledné desaťročia skrátila, takže sa vysádzajú skôr strednoveké dreviny, aby sa sortiment obmenil,“ vysvetľuje Dana Pořízková.

Ďalšia starostlivosť je po výsadbe kľúčová

Samotná výsadba je len prvým krokom k zveľadeniu verejnej zelene, o vysadené stromy sa treba pravidelne starať. Starostlivosť zabezpečuje spravidla ten, kto výsadbu zrealizoval, či už novomestský EKO-podnik, magistrát alebo externý dodávateľ.

Pokračovanie na str. 12

Dokončenie zo str. 11

V prvých troch rokoch musí byť starostlivosť veľmi intenzívna, aby sa stromy dobre zakorenili a privykli novým podmienkam. Odborníci využívajú niekoľko postupov, ktoré v tom mladým drevinám pomáhajú. Najviditeľnejšie pre okoloidúcich sú zavlažovacie vaky. Umiestňujú sa ku kmeňom a postupne po kvapkách uvoľňujú vlahu do pôdy. Nedochádza tak k ich vysychaniu, ale k rovnomernému preliatiu pôdneho

profilu. „Ďalším opatrením je, že do výsadbovej jamy pridávame mykorrhízne huby. Pôdne hubové spoločenstvá vytvárajú na koreňových vlásočniciach kolónie, čím sa zväčšuje objem koreňovej plochy. Taktiež pridávame pôdny kondicionér, ktorý má schopnosť zadržiavať vodu a dlhšie udrží pôdu vlhkú. Vďaka tomu korene lepšie rastú a zlepšuje sa aklimatizácia vysadených stromov,“ dodáva pani Pořízková.

V jarných mesiacoch bude nová výsadba pokračovať vo vytýpaných a odsúhlasených lokalitách mestskej časti. Na jeseň sa do plánu výsadby zahrnú aj podnety od obyvateľov a dosadia sa stromy v areáloch materských a základných škôl. Rovnako chce Nové Mesto revitalizovať cestnú zeleň popri komunikáciách III. a IV. triedy. V roku 2021 sme začali s výmenou a dosádzaním drevín v stromoradiach na Tehelnom poli. Po dokončení prác v tejto lokalite plánujeme doplniť stromoradia nad Račianskou ulicou.

Jana Škutková, snímky Jana Plevová

Do Vydrice sa vrátila vydra

Od februára máme v Bratislave novú prírodnú rezerváciu Vydrice, ktorá sa rozkladá na ploche 483 hektárov. V rezervácii je prísne obmedzená ťažba dreva, výstavba či poľovníctvo. Naopak, voľný pohyb peších, cyklistov, zber lesných plodov ostávajú vďaka výnimke zachované.

Mestské lesy v Bratislave dlhodobo deklarujú, že ich cieľom je urobiť z bratislavského lesoparku vyhľadávané miesto rekreácie, kde sa všetky činnosti vykonávajú s ohľadom na ochranu prírody. V mi-

jeden z najzávažnejších živočíchov - rakia-
vový.

Železnú studničku obľubovali ako miesto pekných prechádzok už naši predkovia. Pri príležitosti Miléniových osláv Uhorska vybudovali v rokoch 1896 a 1907 v lesoparku dve pešie korzá popri Vydrici. Súčasťou značkových turistických ciest boli odpočívadlá a pri nich 21 kamenných studničiek pomenovaných podľa osobností uhorských dejín. Žiaľ, zachovalo sa len niekoľko studničiek, ktoré mali svoje meno vytesané do kameňa. K najznámejším patria Máriin prameň (medzi Kamzíkom a Račou), Štefániin prameň pod Kramármi či Mestskými lesmi nedávno

nulých rokoch sa tu výrazne znížila ťažba dreva, ktorá klesla o dve tretiny pôvodného objemu. Vytvorili sa pokojné zóny bez ťažby či výstavby, výrazne sa obmedzil vjazd áut do lesa. A príroda sa nám odmenila. Po dlhých rokoch sa do potoka Vydrice vrátila vydra riečna. Pracovníci Mestských lesov v Bratislave objavili na jednom z rybníkov v lesoparku pobytové znaky tohto vodného cicavca, ktorý bol v minulosti prenasledovaný a z Malých Karpát takmer vymizol.

Vydra nie je jediným vzácnym obyvateľom, ktorého môžete stretnúť na Železnej studničke. V letných mesiacoch tu môžete zahliadnuť krásneho, ale plachého bociana čierneho, trasochvosta horského či rybárika riečného. V potoku sa tiež nachádza

opravený Gisellin prameň na Peknej ceste.

O to viac nás potešil nedávny objav Matildinho prameňa pod Kamzíkom (Matildinho forrás). Našli sme ho pri fotení salamandier škvrnitých. Keď sme vošli do húštiny, čakali sme tu skôr diviaky, ale zaujal nás kameň s vytesaným nápisom. O pár metrov ďalej sa nachádzal aj samotný prameň potôčika, ktorý sa vlieva do Vydrice. Hneď bolo jasné, že ide o jednu zo stratených historických studničiek. Dohodli sme sa, že sa spoločným úsilím pokúsime dosiahnuť, aby sa vzácna studnička opravila a zostala tu po nás najmenej ďalších sto rokov.

Pavol Troiak, Jakub Mrva
Snímky Jakub Mrva

Objavovanie prírody musí deti predovšetkým baviť

Ak chceme deti naučiť vážiť si prírodu a správať sa zodpovedne k životnému prostrediu, mali by sme v nich prebudiť chuť skúmať a spoznávať svet okolo seba. Bez pocitu, že sa niečo „učia“ alebo že sa to „musí“. Environmentálna výchova má byť interaktívna a plná zážitkov. Je jasné, že najlepšie ju svojim malým zverencom sprostredkujú dospelí, ktorí sú sami angažovaní a zapálení pre vec.

Nezisková environmentálna organizácia Strom života sa tejto téme venuje už viac ako 40 rokov. Je partnerom učiteľov aj rodičov, pripravuje množstvo vzdelávacích aktivít a podujatí, ktoré rozširujú deťom obzor. Organizácia sa zapája sa do národných aj medzinárodných projektov a ich výsledky sprostredkúva svojim členom. Vydáva časopisy pre materské školy a prvý stupeň základných škôl, pripravuje príručky pre učiteľov, organizuje online Akadémiu Stromu života a tiež klub, ktorý združuje školy z celého Slovenska. Ciele a pôsobenie Stromu života nám priblížil jeho riaditeľ Jozef Kahan.

Priblížite nám časopisy, ktoré pripravujete pre deti? Iste patria k veľmi dôležitým nástrojom komunikácie s mladou generáciou.

Vydávame časopisy pre dve vekové kategórie. Stromáčik pre materské školy vychádza každé dva mesiace a Stromáčik pre školákov je mesačník, ktorého čitateľmi sú deti približne vo veku do ôsmich rokov. Cieľom oboch časopisov je prebúdať v deťoch chuť bádať, spoznávať svet a rozvíjať ich zručnosti. Obsahujú množstvo inšpirácie a tipov na aktivity v prírode či možnosti zážitkového vzdelávania. Keďže pre najmladšieho čitateľa je vizuálna stránka naozaj podstatná, úzko spolupracujeme so slovenskými ilustrátormi Katarínou Slaninkovou, Tomášom Eniacom Cígerom a Hanou Uhrinovou. Ich originálna tvorba

pomáha deťom lepšie pochopiť podstatu a dôležité posolstvo textu. Samozrejme, aj sami dodržiavame princípy, ktoré sa snažíme presadzovať. Časopisy tlačíme na recyklovanom papieri, vyrobenom podľa prísnych ekologických noriem.

A čo umožňuje školám členstvo v Klube Stromu života?

Časopisy a iné materiály si môže objednať ktokoľvek. Ak má však škola záujem realizovať environmentálnu výchovu intenzívnejšie, má pre ňu zmysel klubové členstvo. Deti pod vedením svojho vedúceho, ktorým môže byť učiteľ alebo rodič, realizujú aktivity pripravené Stromom života. Majú prístup do spomínanej stromáckej akadémie a môžu využívať vzdelávacie materiály, testy či námety na aktivity. V akadémii sa deti od 4 do 15 rokov hrajú formou zoznámiť sa aj so zložitými témami. Pochopia napríklad, čo je to klimatická kríza či biodiverzita...

Členovia majú k dispozícii elektronickú verziu časopisu Stromáčik, s ktorou učelia na hodinách pracujú. Prístup do členskej sekcie získajú tiež rodičia všetkých zapojených detí, takže sa môžu individuálne venovať oblastiam, ktoré ich najviac zaujmú. Klubom ponúkame možnosť čerpať menšie granty a ročne pre ne pripravujeme okolo 30 súťaží. Svoje aktivity môžu prezentovať na webstránke Stromu života a predstaviť ich vrstovníkom z celého Slovenska.

Spolupracujete aj s materskými či základnými školami v Novom Meste?

Chceli by sme zapojiť do environmentálnych vzdelávacích aktivít čo najväčší počet škôl. K našim bratislavským členom patria školy v Starom Meste, Lamači, Devínskej Novej Vsi či materské školy v Rači. Vo vašej mestskej časti zatiaľ nemáme partnerskú školu, veríme však, že sa to čoskoro zmení, keď si o nás prečítajú novomestskí rodičia a učitelia. Aby sa s nami zoznámili bližšie, ponúkame tunajším materským i základným školám možnosť prelistovať si naše časopisy. Napíšte nám na stromacik@stromzivota.sk a my vám zašleme aktuálne číslo na ukážku zadarmo. Adresa prijímateľa musí byť škola, nie fyzická osoba.

A radi by sme sa predstavili aj najmenším Novomešťanom. Keďže 22. marec je Svetovým dňom vody, pripravili sme pre nich súťaž, pri ktorej si vyskúšajú spôsob jej filtrácie. O tom, ako táto aktivita prebiehala, nám môžu poslať fotodokumentáciu a krátky popis na adresu stromacik@stromzivota.sk najneskôr do 25. marca 2022. Jedného z účastníkov odmeníme peknou cenou. K návodu na zaujímavý pokus sa dostanete pomocou QR kódu:

Ďakujeme za rozhovor a prajeme veľa zainteresovaných mladých záujemcov.

*Zhovárala sa Jana Škutková
Ilustrácie Tomáš Eniac Cíger*

Dôležitosť a potreba vzt'ahov medzi generáciami

Často máme tendenciu brať zaužívané veci ako samozrejmé. Nedávne nedobrovoľné odlúčenie rodín bolo naozaj zatažkávacou skúškou, keď nám zrazu chýbali predtým bežné medziľudské kontakty. Pandémia upriamila pozornosť na dôležitosť a potrebu komunikácie a sociálnych väzieb medzi generáciami v rodinách. Výskum realizovaný v Anglicku (McCarthy & Stone) poukázal na nárast komunikácie medzi mladšími a staršími ľuďmi, pričom 60 % respondentov uviedlo, že počas pandémie viac telefonovali s príbuznými a inými ľuďmi rôznych generácií. Viac ako tri štvrtiny ľudí uviedlo, že dúfajú, že po zmiernení pandémie budú s nimi tráviť viac času. A to je dobrá správa, nemyslíte?

Ako rozvíjať vzťahy medzi generáciami?

Úloha staršej generácie je v rodinných vzťahoch nenahraditeľná. Nejde pritom iba o starostlivosť o vnukov a vnučky, ale aj o výchovu, vzdelávanie, prenos nových informácií, odovzdávanie skúseností a dôležité formovania detí. Viaceré výskumy preukázali pozitívny vplyv me-

dzigeneračného zapájania sa. Niektoré krajiny napríklad podporujú spájanie starších ľudí s deťmi v školskom alebo predškolskom veku. Ako prospešné sa ukázalo aj spájanie mladých ľudí, ktorí boli v pestúnskej starostlivosti, so staršími ľuďmi.

Spoločenské zmeny zasahujú, menia a formujú vzťahy medzi rodinami. Dnes vďaka modernej medicíne žijú ľudia dlhšie a zdravšie v porovnaní s minulosťou, spojenie s blízkymi je preto veľmi dôležité. Viaceré štúdie ukázali, že medzigeneračné vzťahy majú pozitívny vplyv na všetky generácie. V nasledujúcich riadkoch vám chceme poskytnúť zopár inšpiratívnych tipov.

Komunikujte navzájom a stretávajú sa

Každá rodina je iná a vzťahy v nej sú rozdielne. Niektoré rodiny žijú spoločne, iné delí vzdialenosť. Výhodou je, že dnes sa dá komunikovať aj na diaľku. Vymieňajte si navzájom informácie a obohacujte sa, či už to urobíte osobne alebo využijete moderné vymoženosti a internet. Seniori majú množstvo úžasných zážitkov a skúseností. Deťom a vnúčatám odovzdávajú veľa vedomostí, informácií a podpory. Funguje to aj naopak, keď deti pomáhajú svojim rodičom zvládnuť technológie, vďaka ktorým môžu zostať v kontakte so svetom.

Hrajte sa, zabávajte sa

Aj dospelí ľudia sa hrajú radi a ideálne je, keď sa zapojí celá rodina. Zahrajte si na najbližšej návšteve spoločenskú hru alebo požiadať seniora, aby vás naučil kartovú hru, ktorú kedysi hrával. Možno budete prekvapení, že vnúčik alebo

vnučka v takýto večer ani len nepozrie na mobil. No určite ich poteší, keď vám budú môcť na chvíľku ukázať svoju obľúbenú zábavu.

Aj jedlo spája ľudí

Varte spolu. Aj jedlo spája generácie. Množstvo mladých ľudí má dnes pozitívny vzťah k vareniu. Nebojte sa spolu experimentovať, varte tradičné, ale aj moderné recepty, vzájomne vás to obohatí a užijete si kopu zábavy. A naučte sa navzájom počúvať, nebojte sa vymeniť roly – pokojne môže vnučka alebo vnuk prevziať v kuchyni pozíciu šéfkuchára. Môžete potešiť svojich najbližších nečakanou „hostinou“, ktorú spoločne pripravíte. Nemusí to byť nič komplikované, postačia jednoduché jedlá alebo pár chuťoviek. Spoločné posedenie celej rodiny pri večeri, obede či malom dezerte bohato odmení všetkých „kuchárov“ za vynaloženú námahu.

Zapojte fantáziu

Kino, divadlo alebo výlet? Samozrejme, choďte do toho. Môžete maľovať, štrikať, pestovať niečo v záhradke, fantázii sa medze nekladú. Mladá generácia sa s veľkou radosťou vracia k tradičným zvykom. A práve tu sú praktické životné skúsenosti na nezaplatenie. Pri vymýšľaní programu a aktivít sa nezabudnite strieďať, priestor dajte aj tým najmenším. Ich radosť sa preniesie na všetkých.

Peter Weiss, Silvia Švecová

Centrum Vitaja ponúka seniorom zaujímavý program

Život je zmena a duchom mladí seniori z neziskovej organizácie STÁLE DOBRÍ to vedia prijať, aj sa zmenám potešíť. V dobe covidovej sa museli mnohé podujatia prispôbiť podmienkam. Stretnutia sa uskutočňujú v exteriéri alebo v menších skupinkách. Dobré sa rozbehli krúžky pod názvom Poďme sa zabávať s cudzími jazykmi, kde si seniori nenásilnou formou rozvíjajú vedomosti z nemčiny, angličtiny a taliančiny. Od februára 2022 sa stretávajú v nových priestoroch na Gunduličovej 8. Útul-

né priestory centra Vitaja ponúkajú bratislavským seniorom okrem jazykového rozvoja aj individuálny koučing pri rôznych životných situáciách. Tiež sa tu môžu zapojiť do vzájomne si pomáhajúcej skupiny „Nie sme v tom sami“, ktorú vedie koučka Mária Drahošová. Prvé stretnutie s vysvetlením, ako sa v skupine podporiť v zložitej životnej situácii, tu bude 2. marca o 10. h. Zoznámte sa s novými ľuďmi, nájdite hodnotnú náplň pre svoj voľný čas a posilnite optimistický prístup k životu. (red)

TOP-ART obchodík a život jednej mamy

Pani Silvia tvorí hodnotný život sebe aj iným. Kreativita ju preniesla ťažkými chvíľami. Vyštudovaná stavbárka ju využila v dielni, ktorú premenila na chránené pracovisko. Plní si sny, aktívne pracuje, sprevádza vlastné deti aj ďalších mladých ľudí.

„Život mi priniesol jedno veľké prekvapenie hneď na začiatku“, zhrnie Silvia krátko. Na prelome milénia sa narodil prvý syn. Diagnóza bola ťažká, detská mozgová obrna. Do roku 2006 pribudli ďalšie dve deti. Silvia bola sedem rokov na materskej dovolenke s prvým synom, manžel pracoval niekedy aj mimo domova. Ako žiť a nezbláznit sa? Veriť si a stretnúť tých správnych ľudí. Silviu upútala na výstave šikovná pani so sviečkami. Oslovila ju, ona zasa ďalšiu, ktorá im ponúkla za výhodný nájom pivničku na internáte Belojanis. Zručná Silvia tam začala robiť v roku 2006 kreatívne firemné darčeky na rôzne príležitosti.

Práca bola pre ňu dôležitá, úloha mamy kľúčová. Stále riešila deti. Robila tvorivé dielničky v ich škôlke. Svoju chránenú dielňu založila v roku 2011, aby raz aj najstarší syn pracoval. Zostala však zrazu zodpovedná aj za iných znevýhodnených, ktorých zamestnala. Silou vôle a šikovnými rukami prežila bez príspevku od štátu. Dostala ho po roku a pol a s ním nôž na krk, lebo mala udržať chránenú dielňu dva roky. *„Nič ma nezastavilo, mala som cieľ a šla za ním“.*

Najrýchlejšie zamestnala syna. V roku 2015 bol stredoškôľak a všetko ťahala mama. V podvedomí ju poháňal. *„Kým bol malý, chcela som, aby chodil. Navštevoval rehabilitačnú škôlku, robila som, čo sa dalo. Uvedomila som si však, že moju energiu potrebujú aj ďalšie dve*

naše deti“. Práve vďaka nim ani najstarší nebol nikdy tam, kde sú iba znevýhodnení. Absolvoval základnú školu medzi zdravými a vyštudoval na Mokrohájskej v Bratislave gymnázium aj nadväzujúcu zameranú na sociálnu prácu. Napriek ústretovému riaditeľovi Silvia získala silný dojem, že znevýhodnení sú príťažou. Nevzdala sa a vybavila výnimku k maturite, na ktorú mali nárok, ale mnohí o tom nevedeli. *„Pomohli sme vtedy aj ďalším študentom, a to je kľúčové“,* uzavrie túto etapu. Už prekonala aj väčšiu prekážku. Strach o dieťa, ešte k tomu znevýhodnené. Syn býva sám. Má nájomný byt a pomáha mu asistent. *„Stojím za ním, vždy pomôžem, ale prestihla som pupočnú šnúru. V takej miere, ako vie, si rieši život sám“,* povie Silvia a vidím, že je to veľmi náročné. Obavy versus realita. *„My tu stále nebudeme, musí byť samostatný. Preto je oddelené bývanie veľmi potrebné.“*

Syn skúšal všeličo, pár rokov tiež Divadlo bez domova. Zamestnáva ho aj vlastný projekt. Mini kaviareň „Kolečko“. Jedna bude na bratislavskom Námestí Slobody, vo vestibule fakulty architektúry. Jej študenti navrhli nový dizajn. Za realizáciou nového projektu stojí mama, v kaviarni sa uplatní syn s asistentom, ale rozmer má širší. Mladí telesne znevýhodnení majú cieľ. Prijatý výzvy, aj napriek limitom byť užitoční a činorodí. Podobne aj Silvia. Pred pandémiou mala

príležitosť prejsť do nového priestoru, v ktorom by mohla aj predávať výrobky z chránenej dielne. Nájom síce vyšší, ale šanca splniť si sen to vyvážila. Takže sa v roku 2019 s celou dielňou presťahovali na Vajnorskú. Pridala sa k nej priateľka, psychologička, a spoločne pomáhajú znevýhodneným mladým ľuďom. Aby získali bývanie a boli aktívni. A tiež ich rodičom, aby žili vlastný život bez obáv. Viacerí sa poznajú z detských táborov, ktoré Silvia organizovala s občianskym združením Krky. Predvlni prerušila živnosť a pracuje v občianskom združení TOP-ART, pod ktorým je aj chránená dielňa, www.topart.sk.

Rodičia pre znevýhodnené deti stále hľadajú zmysluplnú činnosť, preto je o chránenú dielňu záujem. *„Teším sa, že v obchodíku prezentujeme prácu našich ľudí a oni vidia, čo sa iným páči. Nakreslený obrázok použijeme na tričko či kalendár. Ponúkame rôzne dekorácie na svadby, firemné večierky a iné podujatia. Organizujeme kurzy a súťaže v kreslení pre materské školy. Predávame aj výrobky iných dielní, zariadení či rodinných podnikov, dokonca z Českej republiky.“* Príbeh chránenej dielne pokračuje handmade produktmi DOMI, ktoré sa dajú kúpiť aj cez e-shop www.domisima.sk. Veď kto ho dnes nemá, akoby na trhu ani nebol. Podpora znevýhodneným tak má aj ďalší medziľudský rozmer. Nerozlučné priateľstvo dvoch mám a ich dvoch dcér, ktorým nie je ľahostajná pomoc blízkeho. Zhmotnili ho práve výrobky DOMISIMA. Akronym zo štyroch mien, vzácné puto štyroch ľudí. Skrátené len štyri písmená DOMI.

Katarína Šebejová
Snímky Silvia Krkošková

Zabudnuté priemyselné objekty na území Nového Mesta

V minulom čísle Hlasu sme vám predstavili krátku, no o to zaujímavejšiu históriu cukrovaru v továrni na dynamit a tiež bývalú továreň na výrobu kyseliny uhličitej, ktorá sa používa pri príprave sódočky. Dnes s pripomeňme ďalšie zaujímavé objekty, ktoré boli súčasťou industriálneho rozvoja našej mestskej časti.

Zámočníctvo Imricha Strýža

V Zlatej knihe Slovenska vydanej v roku 1928 nájdeme z dnešného pohľadu exkluzívnu reklamu na umelecké zámočníctvo pána Strýža na Račištorfskej ulici. Pôvodné znenie môžeme považovať za zaujímavú ukážku bohemizácie slovenského jazyka po roku 1918.

Zámočnícke dielne I. Strýža, Račištorfská cesta, Bratislava 1928

Citácia z textu:

„Keď po prevrate Bratislava stala sa hlavným mestom Slovenska, ač práve politicky patrila nám, ležala na území našej vlasti, predsa nebola našou. Nebola naša, lebo okrem úradníkov nemali sme v Bratislave remeselníkov a obchodníkov, ktorí v prvom rade sú povolani zvelaďovať národný majetok a tak zabezpečiť skutočnú supremáciu slovenskú tak v Bratislave, ako i na celom Slovensku. Len hospodársky silnejší národ vie vládnuť a vie sa zdárne vyvíjať, len ten národ môže sa bez obavy pozeráť do budúcnosti, ktorého hospodárstvo stojí na pevných základoch.“

V Bratislave máme dnes už chvalabohu mnoho našich obchodníkov a remeselníkov, predsa však je to nepatrné množstvo k tomu, aby sme hospodársky Bratislavu ovládli. Na našich slovenských obchodníkov a remeselníkov na tomto poli čaká veľká a národu veľmi záslužná práca a každý slovenský halier a hodina práce slovenských rúk a umu musí byť veľmi cenná.

Medzi našich priekopníkov na poli hospodárskom v našom hlavnom meste Slovenska v Bratislave stojí v prvých radoch pán Imrich Strýž, ktorý má v Bratislave umelecké zámočníctvo. Ako každý začiatok, tak i jeho začiatok bol veľmi ťažký avšak svojou usilovnosťou a odbornou prácou vyšvihol sa medzi prvých nielen v Bratislave, ale i na Slovensku v tomto obore. Dnes už mnoho veľkých prác v Bratislave a inde je pekným dokumentom jeho činnosti na poli hospodárskom a nekonečný rad verejných funkcií v rôznych organizáciách zase sú dôkazom jeho organizačnej činnosti na poli slovenského priemyslu. Tento Slovenský podnik založený bol roku 1923 tedy nie za celých 6 rokov vyvinul sa so skromných začiatkov v impozantné rozmery, nachádza tu zamestnanie stále okolo 50 ľudí. Podnik vyrába všetky stavebné a umelecké zámočnícke potreby, vyrába a buduje železné konštrukcie každého druhu a okrem toho zhotovuje tiež železný a mosadzný nábytok. S týchto dosť, keď spomenieme stavebné zámočnícke práce na štátnych stavbách riaditeľstva československých železníc, živnostenský dom v Bratislave, atď. práce prevádza na celom Slovensku. Dielňa podniku nachádza sa na Račištorfskej ceste.“

Ja si dovoľm už len poznamenať, že dielne boli po znárodnení prestavané na údržbu a servis nákladných automobilov TATRA. Podnik sa za socializmu pýšil názvom TATRA REGENA, po roku 1990 boli pôvodné výrobné haly p. Strýža zbúrané a dnes na tomto mieste sídli jedna z najväčších poisťovní na Slovensku.

Benzínka bratov Zikmundovcov

Oproti Zvíračskému ústavu, skrytá za múrom výkupne druhotných surovín, prežívala do minulého roka zaujímavá stav-

Podoba čerpačky z roku 2014

bička čerpacej stanice. Kedysi patrila bratom Zikmundovcom, ako hlása reklamný leták z roku 1930. Veľmi zaujímavé je aj „pozadie“ na plagátiku - ešte je pôvodné priecestie na Kutuzovovej ulici a na Filiálnom nádraží posunuje malá parná lokomotíva, netrúfam si odhadnúť akého typu, snáď rada 310...

Dnes je táto stavba už len spomienkou. Ja si ju pamätám ešte v prevádzke, bez ujmy prežila druhú svetovú vojnu a po znárodnení

ju prevádzkoval n. p. Benzinol. Fungovala do začiatku osemdesiatych rokov 20. storočia, zhruba do roku 1973. Potom veľmi dlho chátrala, stále prístupná z Račianskej ulice. Okolo roku 1993 bola obštaná múrom a v týchto miestach vznikla výkupaňa druhotných surovín. Aj tá je už dnes minulosťou, pozemok patrí developerovi, ktorý celý objekt odstránil. Sľúbil však, že niektoré komponenty uskladní a po zastavaní pozemku ich skúsi „zacomponovať“ do obštaného priestoru.

Keby sa využili na nabíjaciu stanicu pre elektromobily, bolo by to úžasné riešenie!

Poznámka redakcie:

Podoba starej čerpacej stanice pohonných látok s unikátnym zastrešením obslužného priestoru bola navrhnutá architektom Janom Slavičkom. Aj keď objekt už nie je zachovaný vo fyzickej podobe, je dôležitou pripomienkou histórie bratislavského Nového Mesta. Miestne zastupiteľstvo na svojom decembrovom zasadnutí v roku 2021 rozhodlo o podaní návrhu na zápis tejto stavby do zoznamu pamätihodností.

Začiatky verejnej autobusovej dopravy sú spojené so železnicou

Na Račianskej ulici mala železnica od roku 1936 autobusové garáže, ako to dokumentujú dve zaujímavé archívne snímky. Jeden pohľad z garáží ukazuje aj stav vinohradov, oblasti Ahoj a Rösslerovho lomu. Fotografie sú datované v marci roku 1946 a tento pohľad sa otváral niekde z okolia dnešnej Janoškovej ulice.

Dodajme, že verejnú autobusovú dopravu na území prvej ČSR zaviedli železnice ako svoju doplnkovú službu. Autobusy boli označené logom ČSD, a to až do roku 1949, kedy bola zákonom 311/48 automobilová doprava od ČSD odčlenená a vznikol nový samostatný podnik ČSAD.

Vpravo hore Rösslerov lom, 1946

V pozadí vľavo AHOJ, 1946

*Texty a snímka čerpacej stanice v roku 2014 Martin Entner
Materiály použité v článkoch pochádzajú zo zbierky autora.*

Zlatá kniha Slovenska 1928

Zbavte sa starých spotrebičov a nebezpečných látok

Ušetríte si miesto v pivnici alebo garáži na niečo užitočnejšie, ako sú nepotrebné spotrebiče. **Veľké a ťažké spotrebiče, ako sú chladničky, práčky či sporáky, môžete recyklovať ekologicky a zadarmo.** Pracovníci združenia Envidom ich odvezú priamo z adresy vášho bydliska a ak dáte do zberu aspoň jeden veľký spotrebič, zoberú aj drobné spotrebiče. Pri pravidelnom zbere elektrospotrebičov sa neodoberajú televízory a monitory, ktoré sa väčšinou zmestia do auta. Môžete ich zaniešať na zberný dvor alebo využiť službu spätného

zberu cez predajne pri kúpe nových.

Zbery sa organizujú celoročne, obvykle každú druhú sobotu. Najbližšie termíny sú plánované na **12. a 26. marca 2022**. Navštívte www.zberelektrodopadu.sk, vyberte si vyhovujúci termín zberu a objednajte si bezplatný odvoz nepotrebného spotrebiča. Objednávku treba vystaviť najneskôr dva dni pred zvoleným termínom zberu.

Odpad z domácnosti s obsahom nebezpečných látok môžu fyzické osoby (nepodnikatelia) odovzdať **19. 3. 2022 od**

8. do 10. hod v areáli EKO-podniku VPS na Račianskej ulici. Pracovníci spoločnosti ARGUSS preberú od vás batérie, žiarivky, vyradené elektrické a elektronické zariadenia, ako aj staré náterové hmoty, odpadové rozpúšťadlá, pesticídy, oleje a pod. v uzavretých obaloch, najviac 5 kg od jednej osoby.

Rovnaký odpad môžete odovzdať po celý rok na Zbernom dvore spoločnosti OLO na Starej Ivanskej ceste 2, v pracovných dňoch a v sobotu od 8.00 do 18.00 h okrem sviatkov.

V novom divadle sa zišli výnimočné talenty

Keď sa v Stredisku kultúry na Vajnorskej začal rozbiehať projekt Novomestského divadla, na konkurz prišli desiatky talentovaných i známych osobností, ktoré po vynútenej koronovej pauze zo všetkého najviac túžia opäť sa venovať svojej profesii. Radi by sme vám postupne niektorých z nich predstavili bližšie.

O tom, ako prežíva intenzívne obdobie prípravy prvého predstavenia, sme sa tentokrát zhovárali s multiinstrumentalistom a spevákom Petrom Bažikom. Ako víťaz súťaže *Česko-slovenský X FACTOR* a finalista druhej série Slovensko hľadá Superstar je našim čitateľom už iste známy.

V Novomestskom divadle sa predstavíte ako hudobný dramaturg a herec. Nie je to trochu nezvyčajné spojenie?

Režisér Michail Sharmant mi ponúkol pozíciu hudobného dramaturga v novovznikajúcom súbore. Mimoriadne ma to potešilo, veď som srdcom a duchom hudobník. Pri obsadzovaní jednotlivých postáv som dostal úlohu nahadzovať hercom texty počas kastingu. Asi mi to celkom šlo, lebo výsledkom bol návrh, či si v inscenácii nechcem aj zahrať. V dávnejšej minulosti som už hral v muzikáli *Princess* a šanca na opätovné stretnutie s hereckou profesiou ma veľmi potešila.

Ktorú postavu stvárňate v pripravovanej historickej dráme Jeruzalem Anno 1187?

Bude to biskup Heraclius, ktorý intriguje proti kráľovi a chce ho zosadiť z trónu. Musím povedať, že jeho povahové črty mi nie sú

ani trochu blízke. No vďaka tejto postave môžem dať najavo svoje pocity a fantasticky uvoľniť emócie. A to je zaujímavá skúsenosť, i keď len na javisku! (smiech)

Ako sa vám pripravovala hudba pre divadelnú inscenáciu?

Hudba v inscenácii dáva ďalší rozmer tomu, čo sa deje na javisku. Nie je to však časovo ohraničené, herci sa stále hľadajú a scéna sa pravidelne mení. Môže sa napríklad stať, že herec dostane okno. Na to musím byť pripravený a hudba jednoducho nemôže prestať hrať! Snažil som sa skomponovať hudbu, ktorá bude znieť dobovo, no zároveň moderne. Pretože aj v dobovej dráme o Jeruzaleme nachádzame mnoho odkazov na súčasnosť.

Ďakujeme, že ste sa s nami podelili o svoje pocity i názory a tešíme sa na premiéru!

Zhovárал sa Branislav Oprala

Snímky archív P.B.

Na Fašiangy musí byť veselo!

Nech už sú časy, aké sú, žiaci zo školy na Jeséniovej ulici sa rozhodli, že karneval k zimnému obdobiu jednoducho patrí. V malých skupinách triednych kolektívov dokázali dodržať potrebné hygienické opatrenia a pritom sa potešiť z tradičných fašiangových zvykov. A že sú zvieratká a princezné v rúškach trochu neobvyklé? Nevadí, deti si už na tieto „masky“ natoľko zvykli, že ich ani nevšímajú. A radosť z krásnych kostýmov vyvážila aj toto nepohodlie.

Z karnevalu mali veľkú radosť aj naši jasličkári, tí si s rúškami starosti robiť nemuseli. Panie vychovávateľky ich prekvapili pestrými škraboškami a veselým programom.

(jš), snímky archív

Milovníci behu, pozor!

Začínáme 26. marca na Kuchajde

Športový rok 2022 v Novom Meste bude v znamení behu. Minulý rok sme na Kuchajde odštartovali novú tradíciu Novomestského behu, ktorý pritiahol takmer dve stovky milovníkov aktívneho pohybu od najmenších až po seniorov. Na tento rok sme s partnerom VIVO! Bratislava pripravili rovno celú sériu behov – od jari až do jesene, o ktorých vás budeme priebežne informovať. Začínáme už v sobotu 26. marca na Kuchajde! Informácie o registrácii, propozíciách a ďalšie dôležité inštrukcie budeme zverejňovať na našej stránke www.banm.sk aj Facebooku. Štartovné pre vás bude, samozrejme, opäť zadarmo. Okrem samotných behov chystáme aj zaujímavý sprievodný program. Naše bežecké preteky sú otvorené pre vás všetkých – bez ohľadu na vek či výkonnosť. Dôležitá je radosť z behu a chuť zasúťažiť si.

Tešíme sa na vás na Novomestskom VIVO! behu 2022!

(red), snímka Jana Plevová

Čo si prečítate v marci?

Vonku je ešte chladno a stráviť chvíľu voľného času s knihou je viac než príjemné. Pekné príbehy obohacujú náš život po celý rok, no pri príležitosti Mesiaca knihy vám v spolupráci s vydavateľstvami ponúkame aj zopár darčiekov. Získať ich môžete, ak do 12. marca na adresu hlas@banm.sk napíšete názov literárneho diela, ktoré vás v poslednom čase najviac zaujalo. Doplňte svoj kontakt a informáciu, ktorý z titulov by vás potešil.

Príbehy výnimočných žien z našej histórie

V marci majú svoj sviatok všetky ženy, preto prvá ponúknutá publikácia je venovaná práve im. Kniha **Super ženy** autorky Andrey Kellö Žáčokovej prináša 50 príbehov odvážnych a výnimočných žien, ktoré sa nebáli ísť vlastnou cestou. Publikáciu určenú mladým čitateľom si so záujmom prečítajú aj tí, čo už majú o pár rokov viac. Predstaví ženy z rozličných spoločenských vrstiev a historických období, ktoré urobili niečo, čo ovplyvnilo život iných ľudí alebo celej spoločnosti. Knihu venovalo našim čitateľom vydavateľstvo Slovart.

Poézia patrí k jari

Výber z intímnej lyriky Erika Ondrejičku **Za jedinou vetou** je prierezom viac než tridsaťročnej básnikovej tvorby. 73 starších i doposiaľ nepublikovaných básní zrkadlí podoby lásky od prvých čistých pocitov až po lásku, ktorá spolu s partnermi starne. „Názvom knihy som chcel pripomenúť, že to najdôležitejšie, čo môžeme povedať alebo počuť, je to, že niekoho máme radi alebo niekto má rád nás,“ odkázal poet svojim čitateľom. Zbierka je výnimočne krásna obsahom i formou. Výtvarníkovi Karolovi Felixovi udelilo ministerstvo kultúry Cenu za najlepšie ilustrácie v roku 2020, tvorbu Erika Ondrejičku odmenila literárna porota cenou Zlaté pero a zbierka bola zaradená medzi najkrajšie knihy Slovenska vydané v tom istom roku.

Deti poteší spoločne strávený čas

Rodinná prechádzka plná objavov zlepši náladu za každého počasia. Pri hľadaní vhodného cieľa pomôže rodičom knižka **Bratislava pre deti**, ktorá ponúka 25 najkrajších výletov v Bratislave a jej bezprostrednom okolí. Množstvo informácií, textov, fotografií a ilustrácií je ideálnym námetom na plánovanie výletov a zmysluplného trávenia voľného času s deťmi. V praktickom obale vhodnom na cesty nájdete nielen knižku, ale aj maľovanú mapu s vyznačenými výletmi.

Pexeso a puzzle o Bratislave sú určené deťom predškolského a školského veku. Najkrajšie bratislavské pamiatky a atrakcie spoznajú hravou formou. Keď sa s nimi zahrajú rodičia alebo starí rodičia, iste doplnia aj veľa osobných spomienok a zaujímavostí o meste, v ktorom žijú.

Posledné dva darčekom venuje vydavateľstvo Dajama, špecializované na knihy o Slovensku a jeho prírodných a kultúrnych zaujímavostiach (www.dajamabooks.sk).

(red)

INZERCIA

VODOINŠTALÁCIE - oprava, montáž. 0904 572 977.

Ponúkam na dlhodobý prenájom vinohrad Veltín zelený. Od 1000 m² pre začiatčovníkov, pričom rád pomôžem technikou a radami. Až 5000 m² pre skúsených vinohradníkov. Pekná lokalita Horné Židiny nad žel. st. Bratislava Vinohrady. Informácie 0903 414394.

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA-NOVÉ MESTO VAJNORSKÁ 21

tel.: 02/44 37 37 60, +421 911 449 688
info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Nájdete nás aj na FB: <https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

Predaj vstupeniek v SK Vajnorská – každú stredu, od 16:00 do 19:00 h a vždy hodinu pred začiatkom na mieste podujatia (pokladňa SK Vajnorská alebo DK Kramáre).

Stredisko kultúry je povinné riadiť sa aktuálnymi protipandemickými opatreniami MZ SR. Uvedené kurzy či podujatia môžu byť preto kedykoľvek prerušené. Prosíme vás, aby ste sa o aktuálnej dostupnosti jednotlivých akcií vopred informovali na uvedených tel. číslach alebo e-mailových adresách.

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

5. 3., sobota, o 19. h

Folk Blues Rock – koncert Ivana Čeredejera a hudobných skupín IC Band a Stará škola.

8. 3., utorok, o 19. h

Ladies Comedy s Didianou a Lujzou – komediálna show plná humoru doplnená o výnimočných hostí. Tentokrát so stand-up komikom Jakubom Žitronom Ľapákom a speváčkou Mirkou Miškechovou.

12. 3., sobota, o 18. h

Divadelné predstavenie Benáťčanka – komédia zo 16. storočia. Účinkujú herci z Divadla pod schodami.

16. 3., streda, o 19. h

50 odťahov hudby – hudobno-zábavná show (od 60. rokov až po súčasnosť) českého moderátora, speváka, imitátora a herca Vladimíra Hrona.

18. 3., piatok, o 18.30. h

Koncert Blues Rock Generations – repertoár skupiny obsahuje návrat k základom moderného rock and rollu a bluesových skladieb z 20. a 30. rokov.

26. 3., sobota, od 10. do 18. h

KnihFest – stretnutie s knižnými autormi spojené s autogramiádou, prezentáciou knižných novínok, návštevou známych osobností a sprievodným hudobným programom. Tešiť sa môžete na Daniela Heviera, Gustáva Murína, Bibianu Ondrejkovú, Zuzanu Šulajovú a ďalších. Moderuje Roman Pomajbo.

31. 3., štvrtok, o 19. h

Páni Bratia – multižánrový koncert Petra Niňaja a Róberta Puškára – okorený štipkou humoru a cestovateľskými zážitkami.

KURZY

18. 3., piatok, od 16. do 17.30 h a 19. 3., sobota, od 13. do 14.30 h

Kreatívne dielničky pre matky a detičky – dvojdnový workshop spojený s výrobou a modelovaním veľkonočných dekorácií.

19. 3., sobota, od 10. do 14. h

Novodobé priadky – šitie veľkonočných obrusov so skúsenými lektorkami Patchworku. Počet účastníkov je limitovaný, v prípade záujmu o kurz volajte na tel. č. 0911 449 688.

Každý štvrtok, od 14.15 do 20.30 h

Kurz jogy

Každú stredu, o 17. h

Výtvarné štúdio – pozývame na kreatívne a relaxačné maliarske stretnutia s prvým stretnutím 2. 3. o 17. h.

Každý štvrtok, od 17. do 20. h

Výtvarné techniky – pozývame na maliarske stretnutia s paletou v plenéri, ale aj v ateliéri, s prvým stretnutím 2. 3. o 17. h.

Každý pondelok a štvrtok, od 17. do 20. h

Kurz keramiky

Výuka hry na husliach so spevákom, skladateľom, multiinstrumentalistom, finalistom 2. série Slovensko hľadá SuperStar a víťazom slovenského X-Faktoru **Petrom Bažíkom**.

Výuka klavíra

Kurz kaligrafie

Kreatívne dielne pre deti od 8 do 12 rokov

V prípade záujmu o kurzy píšete na e-mail: kurzy@skvajnorska.sk

KLUBOVÉ STRETNUTIA

3. 3., štvrtok, od 16. do 18. h

Patchwork klub

17. 3., štvrtok, od 16. do 18. h

Klub priateľov opery

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

5. 3., sobota, od 8. do 14. h

Výmenné stretnutie zberateľov elektra, domácich, rybárskych a foto potrieb, hudobných nástrojov, železničných, automobilových a leteckých modelov.

12. 3., sobota, od 8. do 14. h

Medzinárodné výmenné stretnutia zberateľov mincí, medailí, odznakov, starých pohľadníc, telefónnych kariet, kníh, gramoplastní, plagátov, filatelie, pivných podložiek, vyznamenaní, etikiet, plagátov...

GALÉRIA

8. 3., utorok, o 17. h

Vernisáž Jána Ľapáka – otvorenie výstavy komorných sôch významného slovenského sochára.

8. 3. - 31.3.

Výstava Jána Ľapáka – komorné sochy významného slovenského sochára.

DOM KULTÚRY KRAMÁRE, STROMOVÁ 18

tel.: 02/54 77 11 48

manager@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Sledujte nás aj na Youtube: Stredisko kultúry Bratislava-Nové Mesto

KURZY

Každý utorok od 18. do 19.30 h

Joga – zdravá chrbtica na Kramároch

Každý pondelok a štvrtok od 14. do 17. h

Kurz spevu pre deti, dospelých a seniorov

Pre viac informácií volajte na tel. č. 0904 239 156.

AUTOGRAMIÁDY / BESEDY / ROZHOVORY

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA - NOVÉ MESTO

KnihFest

26.03.2022 10:00 - 19:00

DETSKÝ PROGRAM V ČASE 10:00 - 14:30

HLAVNÝ PROGRAM V ČASE OD 15:00 - 19:00

KNIHÁM NAKLONENÝ FESTIVAL

KRSTY KNÍH, HUDBNÉ VYSTÚPENIA

Daniel Hevier, Ľubomír Feldek, Bibiana Ondrejková,

Sestry Jančové, Gustav Murín, Emily D. Beňová, Zuzana Šulajová,

Ivana Havranová, Peter Bažík a ďalší...